

* *Časopis lékařů českých pro lékaře, ranhojče a lékárníky.* Tako se zove nov časopis zdravnišk v českem jeziku, ki je v Pragi začel izhajati pod vredništvom dr. J. Podlipskega in dr. Bog. Eiselta in po pošti za pol leta velja 3 gold. 18 kr. — Obsežek 1. lista nam kaže, da ta novi časnik bode postopal pot učenega zdravilstva, ranocelstva in apotekarstva, ne boječ se, da bi slovenski jezik bil nesposoben za visokoučene znanstvene razprave. Bratje naši Čehi so res pravi korenjaki; vse razdelke véd in umetnost objemajo s svojim maternim jezikom in naj protivniki njih še tako lajajo nad njimi, nič jih to ne moti; neprenehoma delajo za svoj narod v jeziku narodovem. Nova priča nam je ta novi časnik, pa tudi nam lep izgled. Al kdaj bo pri nas na Jugoslavenskem nastopila ta dōba? Tada le, mislimo, kadar bojo časniki in knjige kupcov našle dovolj; v to pa nam je pred vsem bolj zedinjenega književnega jezika treba. — Gosp. zdravnikom, ktere ne stane pretežko razumeti česki jezik, živo priporočamo omenjeni časopis.

Zastavica.

Vgani, povej svetnikovo imé dvezložne besede.
Ktero je znano močno, v zimi praznuje se god;
Druzega zloga prestavi črko pa prvo na konec,
Faro dolensko dobiš — blizo je štajarskih mej.

N-v.

Dopisi.

Na Dunaji 15. pros. M. — Franc Šuzelka, ravno tisti, čigar ime v letu 1848 zavolj njegovega prizadevanja, da bi tudi iz slovanskih dežel našega cesarstva poslancov v frankfurtski zbor spravil, po imenovanih deželah ni kaj dobro slovelo, prevdarivši med tem bolje vse okoliščine, izdaja po novem letu zanimiv tedenik „die Reform“. Zapoadata prva snopiča mnogovrstne sestavke, zlasti tudi nekatere tehtno pisane o financah in banki. Toda mi hočemo malo postati pri teh le treh, namreč: „Novi čas“, „Narodnosti“ in pa „Kje so zavezniki avstrijskega cesarstva“.

„Mi, rod sedanjí — dokazuje s prvim — živimo v silno imenitni prestopni dōbi, v dōbi prestopa iz starega v novi čas, v kateri imajo evropske vladarstva samo dvoje na izbor: ali pametno, mirno popravo in preuredbo ali pa silovito viharo prekucijo. Delo preosnove vsega državnega življenja od kraja do kraja težavno je in ne smemo upati, da bi mi že doživeli njegovo srečno dovršbo. „Če je delo to velikansko za vsako državo, pač bo dvakrat, trikrat težavniše za Avstrijo, kateri je treba ne le popraviti mnogo starih napak (stare dedine), ampak tudi najimenitnejšo zadevo raznih narodnosti uspešno rešiti. Z njeno osodo so sklenjene žive težnje treh jakih narodov: Nemcov, Slovanov, Italijanov, in v sredi povrh tega nosi ponosno zavest magjarske in vzbujajočo se nado rumunske narodnosti.“

V primeri k ti velikanski nalogi se skrečijo vse druge vprašanja in prazno delo je hoteti jih rešiti, dokler veliko vprašanje, zadevajoč razne narodnosti, ni končno razrešeno. Če bi na priliko z nebes prišel finančni minister, z nebeško modrostjo, ne bi mogel pomoči.“

„Avstrija — pravi dalje — naj dá enkrat slovó malo-dušni politiki odlašanja in časnega prelaganja, politiki čakajoči stanovitno otetbo in ozdravo od srečnega naključja ali čudeža božjega, in razumevši preimenitnost narodnosti naj se kakor vodnica postavi na čelo narodnim težnjam, naj se izkaže hranivko in branivko narodnosti, in razvivši bandero narodnosti si more zopet v svesti zmage in slave biti. „Ljubezen raznih narodov je neusahljiv vir moči in veljave za Avstrijo, zavist in sovraštvo narodov pa grēbe ji grob.“

„Cesarski manifest, samo petdeset vrstic dolg, ki bi enkrat za vselej storil konec politiki nezaupa in malosrčnosti in želje narodov po lastnem življenju in razvoju za

pravične spoznal in očitno spolnil, ne ustavlja se sploh temu, kar novi čas z nepremagljivo silo zahteva — in vse strani, vse pokrajine širocega cesarstva razlegale bi se od preglasnega veselja, in bogati zakladi bi se odprli in velikanske moči bi se ponudile na službo, — in še bi se s ponosno nado moglo reči: Naprej! mogočna Avstrija!“

Pač res. Sedanjega neprijetnega stanú, v katerem vidimo državo, po velikem je krivo to, da je podoba, kakor če bi ministerstvo ne pretehtalo dostojno ne imenitnosti, ki jo ima narodnost, ne potrebe, v narodnih rečeh mnogo popraviti. Ako bi minister Schmerling bil s tisto resnobo, s katero se je pravilo narodne enakopravnosti v ustavah od leta 1848 in 1849 trdilo in oznanovalo, in s tisto gorečnostjo, s katero je — da se le en primér navede — on sam leta 1849 sestavo juridično-politične terminologije za avstrijske Slované in ustanovitev mnogojezične predstavljavnice državnih postav podpiral in krepko pospeševal, precí o nastopu svoje visoke službe izrekel in razglasil za svojo največo nalogo, pred vsem drugim narodne rane raznih dežel zaceliti, in po ti obljubi nemudoma, kjer bi na to stran treba bilo, preuredil celo mašino državnega upravnstva, — ko nasproti ustava od 26. febr. o enakopravnosti narodov molči in je ministerstvo želje, gledé na toliko resničnih napak, tako očitno v državnem zboru izrečene, nekako satirično odbijalo in od izrek in nasvetov ustavno izbranih zastopnikov ljudstva apeliralo na udeleženo birokracijo (judices in propria causa) — ako bi se bilo, pravim, zgodilo uno in ne to, — kdo ve, ali bi reči danes ne stale drugače, ali bi se bil v raznih deželah zaslišal s tako silo glas vpijoč po tisti na historično podlago postavljeni autonomii, ktere se vlada tako močno boji?

V spisu o „Narodnostih“ morda je Šuzelka pravo zadel rekoč, da bi se Čehom in Magjarom bilo huje godilo, če ne bi pod avstrijskim žezlom bili; kar pa govori od nekega mučeništva, ktero so do leta 1848 pred vsemi drugimi narodi v Avstrii ravno Nemci trpeli, ta je se ve da skozi in skozi bōsa, in dovelj bo, če pokažemo nasledke tega samozvanega mučeništva, po katerih je povsod v Avstrii Nemec ali Ponemčenec bil gospod, dokler Slovanu kakor takemu iz znanih vzrokov ni ostalo kakor kmetovsko ali drugo teže in niže delo.

Vendar smo našli tudi v tem sestavku zlato zrno resnice v sledečih vrsticah:

„Res zanemarjani doslej so bili južni Slovani po deželah nemški zavezi prištetih in sploh po vsem našem primorju. Ali to zanemarjenje je treba pripisovati največ temu, da ti narodi niso doslej dosti očitnega znamenja dajali od sebe, da so in biti hočejo živi. Ni se tedaj čuditi, da je pri takem molčanju vlada samo na svoje potrebe gledala, ne vprašaje po tem, kako da bi se izobrazili ti narodi, ampak samo po tem, koliko vojakov in davkov utegnejo dati. Toda sedaj so tudi oni zbudili se in kdo bi predrznil tajiti, da te krepke z obilim umom in čvrstim telesom obdarovane narode utegne čakati lepa prihodnost.“

V tretjem sestavku: „Kje ima Avstrija svoje zavez-nike“, izpričavši, da jih nima ne v Rimu, ne v Anglii, Prusii, Rusii, Francii in Italii *), svetuje tako: „S svojimi narodi naj se Avstrija umiri in sprijatelji, in treba ji ne bo nikake druge zaveze. Cesar avstrijski je sam sebi najbolji in najmočnejši zaveznik po kronah, ki mu kinčijo glavo, in po zvestobi in udanosti narodov te krone čislajočih.“ Na koncu še pridaje sledečo opombo: „Po južnih deželah unstran Donave in Save čakajo krepki kristjanski narodi že

*) „Zedinjena Italija — pravi — ne bi se nikdar z dosego Rima in Benečije zadovoljila, marveč bi koj lakomno roko stegnila po Trstu, Istri in Dalmacii“. Res je to! ravno za to tudi jezikovno ne morem zapopasti, kako more komu (kakor se godi) zgolj slovanska politika dopustiti željo, da bi se taka zedinjena mogočna italijanska država kdaj rodila in utrdila.